

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
învolală

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an 200 Lei
Pe 6 luni 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Altă mentalitate religioasă!

„Unirea” cere în Nr. 40 delă 1 Oct. a. c. mai multe mănăstiri, adică mai mulți călugări. Și bine face. Ea repetă dorința sinoadelor noastre provinciale, încuviințate de S. Scaun Apostolic al Romei, de a reînființa ordinele călugărești, reduse întâi, desființate apoi de stăpâniri politice și ecleziastice din motive asupra cărora nu e locul să insistăm aici. După abia o jumătate de veac dela înlăturarea călugărilor din sfatul Bisericii noastre, chiriarhii s'au încredințat că profețimea de mir, mai ales când e căsătorită și are atâtea greutăți familiare, cum are profețimea noastră, nu ajunge pentru satisfacerea nevoilor ideale ale mulțimii.

Trebuie călugări. Prin însăși existența lor, ei afirmă cu tărie duhul jertfei; duhul cel mai dătător de viață al creștinismului; duh fără de care viața publică nu este decât o grămadă de oase moarte, ca în vestita vedenie a prorocului Ezechiil. Ei sunt, mai cu seamă, cei „cari nu din sânge, nici din voie trupească, nici poftă bărbătească, ci dela Dumnezeu s'au născut” (Io 1, 13). De aici mistica mănăstirilor. De aceea, de an, pornind mii și zeci de mii de credincioși spre sfintele lăcașuri mănăstirești de altă dată, ca să găsească acolo liniștea și mângâierea sufletească, pe care în lume zădarnic o caută. De aceea încearcă episcopii noștri de astăzi să facă toate înlesnirile posibile, ca viața monahală să ia ființă.

Fără cinuri călugărești, lăncezesc forțele culturale creatoare, cele ideale-spirituale. O tristă dovadă, în această privință, ne oferă însăși Biserica noastră. Lipsită de călugări, ea a rămas aproape tot în starea în care aceștia au lăsat-o la sfârșitul seacului al 18-lea: Ardealul de miază-noapte și Maramureșul întărit în credința S. Uniri, biblia lui Samoilă Micu-Klein și faima școlilor din Blaj întemeiată prin truda lor. Ce s'a făcut de atunci încoace nu e mare lucru. Chiar când am avut — și am avut, slavă Domnului — suflete deosebit de bine înzestrate în clerul nostru ca: T. Cipariu, S. Bărnăuțiu, I. M. Moldovan, Aug. Bunea ș. a. accentul principal al activității lor a fost științific și național, nu religios înainte de toate, adică nu acel lucru care singur trebuie (Lc. 10, 42).

Pentru a crea, însă, atmosfera morală necesară ivirii marilor vocațiuni monastice, nu ajunge ca să nu se mai facă din înălțimea catedrelor dela Academiile noastre teologice apologia pro-teselor; trebuie neapărat un cler crescut în respectul cel mai desăvârșit al vieții monahale, respect pe care acest cler, celibatar firește și el, să-l știe insufla, prin însăși pilda vieții sale curate și a convingerilor sale sfinte, tineretului nostru școlar, mai ales celui din cursul secundar și superior, nădejdea noastră de mai bine. Iată, în rezumat, ce ne trebuie: alt cler, altă mentalitate religioasă!

I. Ceparu

Vâslind prin vifor

Răsturnări și prigoane — Cuvântul Sf. Părinte — Soare prin nouri

(+) Hristos e semnul căruia i-se zice împotriva. Așa știm din prorocia dreptului Simeon, și așa dovedește mărturia alor aproape douăzeci de veacuri. Mireasa Domnului, — Biserica, — și mădularele Lui mistice, — sfinții, și toți căși trăiesc din dreapta credință, — împărtășesc întru totul soarta Capului: sunt vrăjmășiți. Vremile noastre, cu frământările și viforele lor potrivnice crezului și manifestărilor de viață religioasă, întăresc și ele cuvântul profetului. Nu se sfârșește o prigoană și se pornește alta; nu s'a șters bine o lacrimă și părau nou se imbulzește să-i lea locul. Fără să stingă însă încrederea din inimile dreptcredincioase, și fără să izbutască a înstăpâni definitiv în lumea sufletelor împărăția întunecului și a morții.

Deslănțuirea furioasă din patria lui Calderon de la Barca și a sfinților Ignatius de Răsunetului ei a făcut doar ocolul globului, în stupefăcătoare universală. Mai nou altă urgie, răbufnită într'altă parte a lumii catolice, atrage asupra-i atenția creștinătății și păgânimei deopotrivă: *prigoana din Mexico*. Puteri oculte, instalate la cârmă, socot sosit momentul să stărpiască din sufletele supușilor tot ce-i Hristos și crez roman. Legăturițele limpezi, subscrise sărbătorește numai cu trei ani în urmă, sunt date uitării și călcate cu brutalitate în picioare. Modus vivendi din 1929 pentru urmașul lui Calles e un păcătos petec de hârtie ce nu spune nimic și nu angajază la nimic. Dreptăcea: moarte Crucii, Răstignitului și închinătorilor Lui! Enciclica papală *Acerba animi* anxitudo, din 29 Septembrie c., desvăluie, în toată hăzenia și cruzimea lor infernală, manoperele unei guvernări criminale, pentru care nu există nici cuvânt dat, nici respect de oameni și drepturile lor, nici teamă de Dumnezeu. Din fiecare rând al scrisorii Sfântului Părinte transpiră dragostea ce o poartă celor năpăstuiți, și oroarea ce o inspiră nelegiuirea legiure a potențailor de azi, cari în să întreacă în vandalism și sălbătăcie pe cei de ieri.

În fața acestui război de exterminare cu foc și fier, Vicarul Domnului adresează duiioase cuvinte de îmbărbătare turmei greu încercate și păstorilor ei. Priveliștea bisericilor profanate, mulțimea dreptmărturisitorilor schingiuiți, ceata preoșilor maltratați, corul episcopilor surghluniți, școalele creștine închise, valul nezăgăzuit al blasfemiilor tipărite și rostite, și diabolica samavolnicie care, în statul Michoacan nu îngăduie decât un preot la 33.000 de suflete, în statul Chihuahua un preot la 45.000, în statul Chiapas un preot la 60.000, iar în statul Vera Cruz un preot la 100.000 de su-

flete, — toată această îngrămădire de fărădelegi, după sfatul Sfântului Părinte, să cimenteze și mai tare legăturile dintre păstori și păstoriți, întărindu-i într'un gând și o inimă, ca să poată protesta într'un glas și cu energie crescândă, împotriva unor asemenea violențe, folosindu-se în aceeaș vreme de toate mijloacele legitime pentru a-și elupta drepturile cuvenite.

Vorba răspicată a Romii n'a plăcut satrapilor din Mexico. Răspunsul lor a fost expulsiunea nunțului papal Ruiz y Flores, și înțefirea prigoanei. Pământul latin al Americii Centrale a reîntrat în Vinerea Patimilor, întovărășit de rugăciunile și compătămirea fraților de credință din toată lumea. Cât va dura pătimirea? Nu se poate ști. Sfârșitul însă-i sigur: biruința învierii. Viața Mântuitorului, cu apusul ei trecător și răsăritul de lumină vie și neînparțit, — acum sub ochii noștri. Ajunge să ne gândim la tragedia creștinismului din Japonia și China, extirpat cu atrocitate asiatică, și să asistăm la înflorirea de azi a catolicismului, care, — în afară de universitățile din Tokio și Peking, — în împărăția niponă se poate mândri c'o organizație bisericească constatătoare dintr'un arhiepiscop, patru episcopi (cel din Nagasaki japonez s'adea), 65 preoși, 150 călugări, 450 călugărițe, 2 vicari apostolici, 5 prefecți apostolici, în frunte cu Delegatul apostolic, la ale cărui ordine stau cu toții (inclusive ceilalți 185 misionari), îngrijindu-se de lăfăirea credinței și bunul mers al celor 8 spitale, 38 azile, 16 orfanotrofi și 39 de școale de sub conducerea lor; iar în imperiul „Fiului Cerului” numără nu mai puțin de 400.000 de suflete de sub ascultarea celor 10 vicari apostolici, 7 prefecți apostolici și episcopul din Canton, — toți indigeni, — pe lângă atâția alți preoși de mir și călugări misionari indigeni și străini, ce câștigă mereu teren. — La fel de mângăietoare sunt perspectivele de viitor și în patria lui Gandhi, în Oceania, Africa și cele două Americi. Catolicismul nordamerican slujește doar drept model.

Spunând aceasta nu scârțăm întru nimic avântul și cuceririle ce face crezul roman în țările de pe continentul nostru. Activitatea intensă și rodnică, desfășurată de puternicile organizații religioase din Franța, Italia, Germania, Olandă, Polonia, Irlanda ș. a. sunt cărți deschise tuturor. Iar faptul că ierarhia catolică din Anglia și Wales (fără Scoția) poate să se fălească deja cu 24 arhiepiscopi și episcopi, și cu un congres de terțiar franciscani englezi, ca cel de deunăzi dela Leeds (eparhia Liverpool) la care participă 1600 delegați, și confe-

rențiază, în calitate de frate laic terțiar, Lordul Howard of Penrith, fost ambasador la Washington, — zic, faptul acesta vorbește de sine, mai elocvent ca orice cuvânt. Chiar și puternicii zilei din Spania s'au putut convinge că năvala barbară asupra credinței a dat ca rezultat tocmai contrarul la ceea ce se așteptau deslănțuitorii furtunei. În loc să părăsiască biserica și slujitorii ei, masele le vin într-ajutor dintr'al său. Impozitul cultic introdus mai în urmă dă roade peste așteptări. Cei 5600 capi de familie, adunați în congres la Madrid, au cerut sus și tare școală creștină. A fost deajuns ca episcopul de Barcelona să publice o pastorală despre necesitatea instrucției religioase, ca numai din orașul de reședință să adere la idea sa 200 de școli. Acțiunea Catolică, amorțită până aci, acum a intrat în luptă cu o forță și o vigoare nebănuită. În pofida pedepselor, crucea s'arată când în spitale, când pe pereții școlilor, când pe pieptul elevilor. — Izbitoria revoluționară-republicană pe mulți i-a trezit la realitate și i-a readus în ogașa creștinismului practic, trăit.

Nu lasă Dumnezeu pe cei aleși ai săi. O privire, fie și numai sumară, asupra trecutului bisericii, și asupra celor ce se petrec și azi în sânul său, ne va convinge deplin despre acest adevăr. Prognosticurile desastrelor iminente s'au dovedit, una după alta, a fi profeții mincinoase. Madame Roland, văzând furia distrugătoare de cele sfinte a revoluției franceze, scria în 1793, cu gândul la catehismul ce-l învășase și ea în anii copilăriei sale: „Așa, cum merg lucrurile astăzi, sigur că peste douăzeci de ani nimeni nu va mai ști nici măcar înțelesul acestui cuvânt.” Și cu toate acestea când, numai la zece ani, se deschid bisericile, în acorduri de Te Deum, mulțimile împrejmuiesc altarele, asaltează scaunele de mărturisire, umplu sanctuarele, nu se mai sfârșesc împărțășaniile. De sub dărmașurile prăbușirii celei mari se ridică o lume nouă, cu suflet nou, curățit și întărit în focul suferințelor. — Această parte convingerea noastră e neclătită. Și cu această convingere ne rugăm Stăpânului pentru scurtarea zilelor de chinuri ale fraților oropsiți, și grăbirea izbânzii celei ce are să vină.

Activitate ce face cinste studenției. Francezul Robert Garric, alegându-și de împreună-lucrători o mână de studenți, a înjghebat, în 1919, o tovarășie unică în felul său. S'a gândit, adevărat, așa: sunt atâția micii angajați și umili muncitori cu palma cari n'au avut parte de binefacerea cărții și ale școlii. De ce să nu fie atrași și inițiați și ei în lumea ideilor mari, sănătoase și luminate!

Din frământarea aceasta s'au născut „Echipele sociale” de sub cărmăna lui Garric. Fiecare echipă are cel puțin un cerc de studii și ține cel puțin un curs pregătitor, pentru membrii neștuturii. La aceste cursuri se dă instrucție de gramatică franceză, ortografie, matematică, electrotehnică, desen, și limbi străine. Firește că totul se face gratuit.

Menirea cercurilor de studii este să apropie sufletește pe muncitori de studenție. În cadrele acestor cercuri se tratează, liber, chestii generale, cari ating însă viața celor adunați împreună și au asupra ei o influință oarecare tulburătoare. Este oprită orice ieșire ce ar prezenta cumva pe student în vre-o postură ce ar desvălui, umilitor pentru cel simpli, distanța socială și culturală dintre el și cei cărora le dă învățătură. — Din 1923 s'au format asemenea echipe și pentru fete.

Actualmente în Paris activează 72 atari grupe de băieți și 62 de fete, cu 5000 de membri, iar în provincie 150 de echipe cu 6000 de membri. Cele mai multe sunt în orașele mari, ca Lyon, Lille, Rouen, Brest, Marseille, Nancy, Bordeaux și Strasbourg. Mai nou, s'au grupat după ocupația membrilor. Așa sunt echipe pentru: marinari, pescari, plugari, lucrători de fabrică etc. În 1925 au fost organizate grupe speciale pentru spitale și case de reconvalescență.

Ideea lui R. Garric s'a dovedit a fi idee fericită și binevenită. Astăzi a trecut deja hotarele țării sale de baștină. Belgia, de ex., are și ea unele nădejdi că pilda aceasta bună va prinde în toate părțile. — Studențimea își poate cheltui energiile și în altceva decât în propagandă electorală și în demonstrații de stradă, cu geamuri sfărâmate și capete sparte...

Popas politic. Cu ultima zi de caniculă întârziată, s'a mai potolit și fierberea cazanului politic. S'a închis, în pace și spre bucuria unanimă a cetățenilor și aleșilor, sesiunea extraordinară a Corpurilor Legiuitoare, care amenința serios să nu mai poată lua sfârșit.

Să recunoaștem însă, cu toată loialitatea, că ea a avut și alte vrednici decât această lungime supărătoare. A dat țării o seamă de legi binevenite. Economice în primul loc. Abrogarea legii lichidării judiciare; legea concordatului preventiv și marea peatră de scandal și de încercare: modificarea legii conversiunii datorilor agricole, cuprind măsuri de prima necesitate pentru refacerea creditului, indispensabil redresării vieții economice normale. — Paralel cu aceste legi, a dat o serie întreagă de ușurări privind mai ales pătura săracă țărănească. A redus simțitor cota impozitului agricol (50% la principal, 25% la adiționale și 10% a impozitului pe proprietatea clădită), a suprimat taxa pe cifra de afaceri a micilor industriași, a scăzut cu 2% impozitul profesional ș. a.

S'a liniștit, ca prin farmec, și lărmălaia în jurul „cazului Titulescu”. Și încă într'un chip destul de original: eroul conflictului intră în guvern ca ministru de externe! — Ce desiluzie, maică, pentru „marul patrioț”, cari și-au clădit visuri de mărire și putere pe o neînțelegere trecătoare!

Se pare că răcoarea zilelor de toamnă aduce calm și în sinul partidului național țărănesc, tulburat o clipă de eternul neastâmpăr al d. Iunian. Sfârșitul, cel obișnuit în astfel de cazuri: eroul „intransigenței programatice” își la programul subsuoară și se refugiază în vastele câmpii ale libertății de acțiune. Și încă, din păcate, aproape singur! — Nu-i va fi urf? Un motiv, care l-ar putea întoarce din drum!

Doar' experții Genevei mai tulbură linișțirea a guvernului. Până în cele din urmă însă, se va găsi ac și de jocul lor. Cel puțin delegații noștri dela Geneva, reînțorși azi în țară, în tovarășia dlui Mihalache, au cele mai bune nădejdi. Mai mult: promit și ușurări la plata cuponului extern. Cadou pe care de sigur nu-l vom re-

□ □ Foia „Unirii” □ □

Măcinica

■ sau: pentru ce nu s'a putut însura teologul Petru Rațiu?

de canonicul **Nic. Brînzeu**

I.

În nr. 35 din 27 August a. c. al „Unirii”, p. canonic Ion Georgescu publică un foileton asupra „Criptei Catedralei Unite din Oradea”. În această criptă — cum arată autorul foiletonului — pe lângă atâtea fețe bisericesti de covârșitoare importanță istorică, se găsesc și două morminte de fețe nebisericesti: al lui Ion Ghețe, fost inspector al moșiei episcopesti din Beluș, și al *Măriei Vulcan*, sora episcopului Samuil Vulcan, căreia numitul Ghețe îi fusese al doilea bărbat. Se mai spune în foiață, că acest Ghețe a trăit până la 1826 și că fiii Măriei au pus la mormântul mamei duloase cuvinte de epitaf.

La arhiva capitulară din Lugoj se găsește un volum frumos compactat: *Viața lui Petru Rațiu*, fost canonic în Lugoj, decedat la 1875. Pe 504 pagini, acest om și-a descris viața sa mult abuciumată, de când a intrat în școala primară, de pe la 1814 până la 1870, când a încetat a scrie din cauza unei boale

grele, ce l-a atacat și nu l-a mai slăbit până la moarte. Biografia aceasta e cu atât mai interesantă, cu cât a fost redactată în baza însemnărilor zilnice, ce spune că-și făcea autorul, începând cu anul 1831 — anul hirotonirii sale — până la urmă, neculcându-se în nici o seară, până nu-și puneă însemnările în ordine. Durere, aceste însemnări și documentele, la cari mereu se referă în biografia sa, nu le mai găsim, nu știm ce s'a ales de ele.

Dar însăși biografia — scrisă foarte caligrafic, cu litere latine, într'o limbă destul de românească, abstracție făcând dela elementele atunci uzitate în limba literară — e o lucrare ce, dacă ai luat-o în mână, nu te lasă să o mai depui până nu ai citit-o toată! Și cum nu ar fi atractivă viața unui om, care a petrecut atâtea, câte a petrecut Petru Rațiu? Fiul protopopului Grigorie Rațiu din Silvașul de Câmpie — la a cărui casă a fost găzduit Petru Maior în drum spre Pesta, — Petru Rațiu, în anul 1814, merge la școlile din Blaj, în 1816 trece la Târgu Murăș, în 1821 la Cluj, unde în 1825 a absolvat cursul secundar de pe atunci. Tatăl său murind, mamă-sa s'a măritat a doua oară, iar el merge la Oradea, unde episcopul Vulcan îl ia sub ocrotirea sa. S'a înscris mai întâiu la drept, dar curând a trecut la teologie. Indemnăt de episcopul, face un an la Oradea, trece la Pesta, de acolo, din cauză de boală, revine la Oradea, unde termină cu greu cursul. Greutatea provenea nu

din cauza incapacității lui de a învăța — Doamne ferește! — ci din cauza deselor conflicte, ce le avea, ca Român mai puțin smerit, cu maghiarii și reneștii din acel seminar. Aceleași mizerii le-a îndurat, altfel, și la Cluj și la Tg.-Murăș.

Absolvind teologia, P. Rațiu a intrat la curtea episcopului Vulcan, a stat la cancelarie până la 1831 — și aici ajunge subiectul meu în legătură cu cripta catedralei din Oradea — când s'a hirotonit preot celibat și a mers la parohie. În prima lui parohie, Uieacul Belușului, a ajuns în conflict cu domeniul episcopesc și cu episcopul; a purtat proces până la Curtea imperială. În a doua parohie, Spinuș, a avut conflict cu niște unguri, din care pricină iar a trebuit să umble pe la Viena. Ajuns în conflict și cu episcopul Erdeli, după revoluție i-s'a aranjat un proces penal, în urma căruia a stat închis 6 luni. Crezând că Erdeli e vina la toate acestea, și după ce Șuluțiu — poate informat de Erdeli — nu l-a primit în arhidieceză, a făcut și el, ce face Românul când se supără pe sat: a trecut la neunire. Șase luni a stat ca secretar pe lângă patriarhul Ralacici la Carlovăț, ca să devină primul director al institutului teologic din Arad, în anul 1852—7. Dar la neuniți a găsit și mai puțină răsplătă a vredniciei. Într'aceia la Lugoj ajunsese episcop fostul său prieten, Dobra; iar la Arad murise prota unit. La insistențele prietenilor a primit acest post, revenind la

fuza. Mai ales că dacă nu ni-se dă de bună voie, vom fi siliți să ni-l luăm singuri.

Evident, în acest caz ar trebui să plecăm pe drumul eroic al marilor sacrificii și al refacerii prin propriile puteri. Conducătorii sunt pregătiți și la această eventualitate. D. Maniu a spus o limpede. — Oricum, sesiunea ordinară a Corpurilor Legiuitoare, amânată pe 15 Noemvrie, va avea să schimbe radical fiziologia vlefii noastre publice, care trebuie simplificată și adaptată realităților noastre. Fără aceste reforme adânci, îndreptare statornică nu este cu putință.

Vina jezuiților spanioli

— Sau: cum răsplătește lumea? —

Legiitorii Spanioli de azi lege au făcut, și legea s'a executat: jezuiții au fost alungați din patria sf. Ignățiu de Loyola. Căci „vina” lor mare era foarte. Au păcătuit greu în țara mamă și în colonii. S'a făcut catastihul și s'a aflat că:

În Valencia ordinul jezuiților susținea un colegiu admirabil, în care se dădea instrucție, gratuit, la 600 de băieți săraci. La Malaga, unde copiii proletarilor au sărit până la unul întru apărarea institutelor conduse de jezuiți, aceștia aveau șapte asemenea lăcașuri de lumină. Colegiul din Manmartin, de lângă Madrid era cercetat de 250 de elevi; cel din Saragosa de 150, cel din Salamanca de 130, întreținuți gratuit. La Valladolid umblau mai bine de 35 000 de odrasle muncitorești la școlile jezuiților. Cercul Catolic din Burgos, de sub conducerea acelorași călugări, a dat mai mult de 315 000 pesetas pentru instrucția săracilor. În San-Sebastiano urmau regulat cursurile gratuite ale „Sindicatului Femenin”, susținut pe cheltuiala jezuiților, mai mult de 700 fete. Numai în Barcelona aveau cursuri serale cu peste 600 elevi. În colegiile jezuiților din Madrid se da anual, tot gratuit, instrucție la 1175 copii săraci. Tot sub conducerea acestor „filii ai întunerecului” stătea și „Asociacion de Senovas”, care finanța 23 școli pentru băieți și 31 școli pentru fetițe, cu 10.600 de elevi și eleve sârmane. Așisderea mâinii de jezuiți diriguiau și puternica „Obra de la Perseveration de la Fé” carea da creștere la 13.000 copii lipsiți, în 60 de școli. Păcătoșenia acestor „răufăcători ai patriei” apare însă și mai evident din datele statistice cari arată că în însași capitala țării, în Madridul legiurii antijezuitice, statul avea

Maica Biserică părăsită. De aci, în 1862, a ajuns canonic la Lugo.

Această istorie descrisă pe 504 pagini, cu bogate amănunte, cu spirit de observație și în redactare inteligentă, e — Vă puteți închipui, stimați cititori — cât se poate de interesantă. Ne arată, mai întâi, cum își făcea școala bietul român din Ungaria, acum 100 ani; ne prezintă mizeriile administrației bisericești și luptele unui preot, bun altfel dar încăpăținat, pedant, imprudent, neastâmpărat din fire. Călătoriile la Viena cu căruța țărănească, evenimentele din 1848—9, corupția administrației, care făcea și justiția, starea din mănăstirile sârbești, renașterea eparhiei r.-neunite din Arad, revenirea fiului rătăcit: sunt tot atâtea amănunte extrem de interesante sub raport istoric, cultural, administrativ și psihologic. Prelucrarea întregului material ar fi cât se poate de binevenită. Am avea un întreg roman istoric. Deocamdată suntem nevoiți a ne limita la lucrări parțiale. Ne vom ocupa de data aceasta de cea mai romantică parte a biografiei: căsătoria neisbutită a autorului.

202 școli cu 15.735 elevi, orașul 27 școli cu 6901 elevi, iar jezuiții 134 școli cu 26.691 elevi și eleve.

Mare fărădelege față de neam și de țară! Fărădelege săvârșită între chiar hotarele patriei. Și tot așa de păcătoși sunt și înafară de hotarele Spaniei propriu zise, în teritoriile afiliate. Ce-au făcut acești oameni în misiuni, grozav este a și povesti. Ureche de neo-republican nici nu poate asculta așa ceva, fără să fie apucat de furie patriotică. Auziți unele ca acestea, și judecați, ce rașine au adus numelui de spaniol niște misionari ca sf. Francisc de Xaver prin India și Japonia, sf. Petru Claver în Columbia, Montserrat în Tibet, Barzana în Peru, Cosmas de Torres în Japonia, Ruiz de Montoyo în Paraguay, Valdivia în Chile, Ugarte în California, Seden și Sanchez în insulele Filipine, Diego de San Vitoria în insulele Mariane — toți jezuiți.

Și n'am gătat-o: încreștinarea Americii de Sud e opera lor. În 1556 își pun piciorul pe pământul Floridei, ș'apoi ține-te: se infig și câștigă mii și sute de suflete pentru Hristos și Spania, în Mexico, Sonora, Cinaloa, Durango; crează centre misionare în ținutul Magalhaensului în Maranon, Moxos, Chiquitos, Guarani, Chile; formează celebrele reducțiuni de Parnay și Uruguay; răspândesc crezul creștin și consolidează stăpânirea spaniolă în Argentina și în provinciile de sud ale Braziliei.

Să mai spunem că cel mai mare apostol al Braziliei a fost jezuitul Anchieta, filolog și poet totodată, alături de alți frați de călugărie în aceeași tagmă, cunoscuții savanți misionari: Alava, Calarayud, Herrera, Muriel, Agreda, Febres, Jragorri și Jarsa? La ce bun? Lege s'a făcut și legea s'a executat: jezuiții să fie surghiuniți! Și au fost surghiuniți.

R. Negru

Congresul Agru-lui la București?

Pe cât știm, nu s'a fixat încă locul unde urmează să se țină congresul general al Agru-lui în toamna aceasta. Comitetul Central va trebui însă să facă în curând alegerea.

Și, se pare, nu-i va fi prea ușor. Aceasta dintr'o pricină altfel laudabilă și îmbucurătoare. Anume: organizația noastră din capitală cere să se țină astă dată marile serbări anuale acolo la ea, în inima țării românești.

Conducătorii organizației din capitală cred că, în parte măcar, Agru „a reușit să împropăteze ideea creștină catolică în sânul credincioșilor catolici și să o facă cunoscută fraților în desbinare cu Roma”. În aceste strădanii l-ar ajuta mult un mare congres al Agru-lui. „Suntem siguri — scriu ei — că numărul impunător de intelectuali și popor, mărturisitori pe față ai credinței, va da cel mai puternic imbold pentru cei temători și va fi un memento activ pentru cei indiferenți.” Pe deasupra, „manifestarea publică a credinței din ce în ce mai conștientă va fi un prilej bine venit, în care frații desbinați vor putea să se convingă, că în fond suntem nu numai de aceeași limbă, ci și de aceeași lege.”

Gândul este, fără îndoială, din cele mai fericite. Și va trebui cumpănit cu toată grija. Nu numai pentru a întări parohia noastră din capitală, care trebuie să ajungă cea mai însemnată în toată biserica noastră, ci și pentru a desfășura în văzul tuturor steagul mândru al Agru-lui nostru, care nu are nimic de ascuns, ci dimpotrivă vrea să fie cunoscut de toată lumea.

De sigur, dificultățile organizării unui congres mare în capitală, în actualele împrejurări de criză și mizerie, sunt foarte serioase. Dar curajul de care dă dovadă organizația noastră din București, care se oferă de bună

voie la partea cea mai grea de sacrificii și de muncă, este un semn din cele mai încurajatoare.

Ce vor zice, însă, frații ortodocși? — Nu știm. — Supăra nu se pot, la nici un caz. Și chiar dacă la început ne-ar privi ceva mai rece, curând se vor convinge că nu mâncăm oameni. Și se va adevăra întocmai nădejdea de mai sus a fraților noștri din capitală.

Cu Dumnezeu înainte!

Știri mărunte

Personale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a numit pe p. *Maxim Pop* din Mădăraș de paroh la Sântioana de Mureș; iar pe p. *Dr. Liviu Stupinean* din Cătina de paroh la Șarmaș și viceprotopop districtual.

Misiuni populare. Misionarul eparhiei orădane, p. franciscan *Dr. Dominic Neculăeș*, a ținut sfinte misiuni în trei parohii: Pișcari (distr. Careii Mari), Bicazul Sălajului și Sânlazărul Bihorului. Rezultatele au fost peste măsură de îmbucurătoare. La Pișcari s'au mărturisit și cuminecat 1330 persoane, la Bicaz 528, la Sânlazăr 320. Se înțelege că p. misionar pretutindenea a fost ajutat la ascultarea spovedaniilor de frații preoți din loc și jur.

Catolicismul prinde teren și în Scoția. Recalcitrantă până bine de curând oricărei influențe catolice, Scoția prebsterianilor tari cu cerbicea dă semne că început să se moaie. Dovadă faptul că în orașul Dundee, cu 175.000 locuitori, 40% a pruncilor botezați în acest an sunt presbiteriani, iar 38% catolici. — Imposibil ca apostolia cuvântului răzimat pe pilda vieții să nu prindă, mai ales dacă se face cu metodă și cu îndelungă răbdare.

Locale. Dumineca viitoare, a săptămânii V, după înălțarea sf. Cruci va *predica* în catedrală p. *Dr. Ioan Coltor*, canonic mitropolitan, iar Miercuria ce-i urmează, de praznicul sf. Dumitru, p. *Dr. Augustin Tatar*, canonic mitropolitan și rector seminarial.

Episcop aviator. Și aeroplanelle stau în slujba Domnului. Imensele depărtări ale peninsulei Alaska le străbate în zbor călugărul misionar, care numai în felul acesta ajunge să-și cerceteze de mai multe ori pe an credincioșii risipiți prin cele pustiiri înzăpezite. — Nu avea Biserica însă nici un episcop-pilot. Acum îl are. Msgr. Francisc Spellman, consacrat de curând episcop auxiliar al Bostonului, are brevet de pilot-aviator în toată rânduiala, înscris în registrele statului Massachusetts. Noul pilot și-a făcut școala în Italia, unde funcționase ca atașat la secretariatul de stat al Sfântului Scaun. — El este întâiul episcop-pilot al lumii.

Pentru școala creștină. Catolicii cehoslovaci duc, mai nou, o foarte înțepită luptă pentru lămurirea opiniei publice asupra necesității școlii creștine, confesionale. Aranjază adunări, țin conferințe, publică studii și articole în cauză. Așa, numai în zilele de 4 și 11 Septembrie c. s'au ținut asemenea adunări în nu mai puțin de 216 parohii, protestându-se împotriva actualei legi școlare și cerându-se revenirea la respectul învățământului religios pe toată linia. Canonicul-deputat Stasek a fost însărcinat s'aducă la cunoștința guvernului rezultatele anchetei școlare întreprinse de „Academia Populară a catolicilor cehoslovaci”, și să-i atragă atenția asupra datorinței ce are de-a împiedeca acțiunea antireligioasă a dascălilor de stat, și de a da ordin să fie revizuite anumite manuale de școală ce băjbăie de greșeli tulburătoare de conștiințe.

Rugămintele. Precum trebuie să știe fiecare, pentru viața călugărească se recere nu numai sănătate sufletească, ci și trupească. Pentru a încunajura o su-

medenie de mizerii și neplăceri, Congregația noastră de Surori a luat hotărârea ca pe viitor să nu mai primească nici o fată care nu face dovada sigură a desăvârșitei sale sănătăți fizice. M. On. Preoți sunt rugați deci să facă atenție tinerele, despre cari știu că vreau să între în călugărie, și încă în cadrele congregației de surori din Blaj, că pentru a fi primite să recere *necondiționat* să aibă analiza sângelui și să fie examinate la raze, de d. docent universitar Dr. Gavrilă dela Clinica din Cluj. Aspirantă va destăinui d. Dr. Gavrilă gândul său de a intra în Cnngregația noastră. Restul îl va aranja Dsa, comunicând, direct, rezultatul, Superiorității călugărești. Pentru deplină orientare mai nețăm că Dl docent consultează Lunia și Joia, și că fără certificate date de Dsa orice primire în Congregație este eschisă. — Sora M. Febronia Mureșianu, Superioara Provincială.

Telefonul „Unirii“

B. Cluj. Era timpul suprem, ca >Telegraful< să mai ceară >dreptate< pe seama prigonitei și oropsitei preoțimii pravoslavnice. Căci nedreptatea ce i se face este într'adevăr strigătoare la cer. Cum, adevărat, să aibă și preotul unit salar egal cu al celui ortodox? Este asta dreptate dominantă? Și parlamentarii ortodocși n-au glas în fața acestei nelegiuri? Jos cu ei și jos cu guvernul care prigonește în acest chip biserica strămoșască! Și dacă vreau să mai trăiască, să facă dreptate! Dar nu, una ca oricare alta, ci >telegrafistă< și >dominantă<!

D. București. Concordatul, evident, nu menționează dreptul tradițional al bisericii noastre de a-și >alege< mitropolit. Urmează de aici concluzia pe care o trage, într'o revistă juridică, un cunoscut canonic al nostru: că, adevărat, acest drept s'a pierdut? — Nici decăt! În Concordat nici nu avea loc această problemă. Ea este, doar, de ordin intern bisericesc și nu una care privește raporturile Bisericii cu Statul. — De altfel, Vă putem asigura, pe temei de informațiuni sigure, că orice discuțiune și mai ales orice teme de neliniște în această chestiune este de prisos. Demersurile cari s'au făcut în vremea din urmă la Roma au avut ca rezultat nu o slăbire, ci o confirmare și o precizare a pomenitului privilegiu. Sfântul Scaun recunoaște clerului bisericii noastre dreptul din trecut, de a candida trei persoane potrivite pentru înalta vrednicie. Așa cum a fost și în trecut. — Candidarea o va face, de azi înainte, Episcopul împreună cu delegații clerului din întreaga provincie mitropolitană, având clerul arhiepiscopial 60%, iar diecezele sufragane 40% din membrii >sinodului electoral<. — Acești membri îndreptățiți a participa la sinodul de candidare se vor alege după un normativ special, care este acum în lucrare; ca și normativul pentru desfășurarea lucrărilor sinodului. — Pot fi, prin urmare, liniștiți chiar și juriștii. Din drepturile noastre nimic nu se pierde.

I. Sibiu. Vă dăm, de astă dată, o ghicitoare de deslegat. În numărul nostru din 10 Sept. pâr. Albinus scria următoarele: Unirea cu Roma a fost o >miraculoasă< trezire a sentimentului național și catolic în întregul popor românesc din Ardeal... Dacă această unire s'ar fi desăvârșit cu catolicizarea tuturor Românilor... cultura și moralitatea poporului românesc întreg s'ar fi ridicat la înălțimi nebănuite... Din nenorocire, frații de rit latin (din Ardeal) prin o serie de greșeli ce au săvârșit, au stricat unirii. De aici concluzia: cel puțin pentru viitor, între catolicii de rituri diferite să domnească înțelegere și dragoste frățească. — Nouă și dv. ne pare firească această concluzie. Ce greșală! Iată >cum ar trebui să fie urmarea logică< după canoanele pravoslavnicei gândiri: Deoarece catolicii unguri au greșit, Români trebuie să se lapede de Roma și să revină la legea Bizanțului mântuitor! — Ghiciți acum care foaie din România a fost capabilă să scrie, cu pletoasă seriozitate, această minunăție fără pereche? Cine ghicește va fi premiat cu faimoasa medalie: >Logica de Sibiu<!

Ch. Aluniș. Confirmăm primirea abonamentului pe 1931 și 1932.

Dr. P. Beiuș. Am primit 400 Lei. Achitat până la 31. XII 1932.

Oficiul parohial, Bârsenul de jos. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

B. Cuhleș. Am primit abonamentul pe jumătatea a doua a anului 1931.

Of. par. Ohabaforgacin. Am primit în contul abonamentului Dvoastre suma de 500 Lei.

Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale; economatul

Nr. 7465/7 Oct. 1932.

Publicațiune

Licitațiunea ținută la acest Minister în ziua de 21 Iulie 1932, nedând rezultat, se aduce din nou la cunoștința celor interesați că, în ziua de 29 Octomvrie 1932 ora 10, se va ține în localul Ministerului Muncii Sănătății și Ocrotirilor Sociale, situat în Calea Griviței Nr. 64, licitațiune publică cu oferte închise pentru furnizarea de îmbrăcăminte, postav și pături de lână necesare Ministerului pentru instituțiunile sale sanitare și de ocrotire pe anul 1932.

Cassă Generală de Economii

O instituție națională de economii mici — Depunerile și restituirile se fac prin oficiile poștale — În atențiunea preoților și învățătorilor noștri

În anul 1930 s'a votat o lege pentru organizarea Casselor de economii și pentru înființarea în București a Cassei Generale de Economii.

Vechea Cassă de Economie a Statului a fost reorganizată și pusă pe bază cu totul nouă, așa că astăzi corespunde întru totul scopului ei

Dovadă că într'un an și jumătate depunere și nobil. Felul cum este administrată, siguranța depunerilor și plăților la cerere, au făcut din această Cassă prima instituțiune de încredere. Rile au crescut cu peste 400 milioane lei.

În vizita ce au făcut la Cassă Generală de Economii din București, experții francezi au găsit nu numai o perfectă regulă, dar și un întreg sistem de organizare care i-a surprins și pentru care au felicitat călduros pe conducători.

Zilnic se prezintă la ghișeurile Cassei Generale de Economii din București, circa 7—800 depunători, cari sunt serviți prompt și fără pierdere de vreme!

Încrederea aceasta mare este bine meritată, fiindcă într'adevăr Cassa Generală de Economii poate fi considerată ca instituție model în țara noastră și comparativ cu instituțiile similare streine, una dintre cele mai moderne și bine organizată.

Printr'o convențiune încheiată cu poșta, Cassa Generală de Economii primește economii și face plăți prin 1600 oficii poștale.

La oricare oficiu poștal, agenție poștală și prin factorii poștali, se primesc depuneri.

Cari sunt avantajele (înlesnirile și foloasele) oferite de Cassa Generală de Economii din București?

1. Statul garantează sumele depuse și dobânzile lor;
2. Depunerile nu pot fi poprite nici urmărite;
3. Dobânzile depunerilor până la 100.000 lei sunt scutite de orice impozit;
4. Soțiile și minorii își pot administra cum vor depunerile lor;

Licitațiunea se va ține în conformitate cu art. 88—110 inclusiv din legea contabilității, regulamentul O. C. L. și normele publicate în Monitorul Oficial Nr. 127 din 4 Iunie 1931.

Toate persoanele cari vor lua parte la licitațiune vor depune pe lângă ofertă — în plic separat — și o garanție de 5% din valoarea furniturii oferite, iar ofertele se vor face numai în conformitate cu caetele de sarcini, cari pot fi văzute în fiecare zi de lucru dela ora 11—13 la Economatul Ministerului Str. Piața Amzei Nr. 17 unde de asemenea se pot vedea și listele de cantități și felul materialelor.

MINISTRU (L. S.) DIRECTOR
SUBSECRETAR DE STAT

— Capitlul Metropolitan gr.-cat Blaj —

Nr. 136—1932

Licitație!

În ziua de 24 Octomvrie 1932, orele 11 se va ține o nouă licitație orală, în localul Administrației Centrale Capitulare din Blaj pentru vinderea casei No. 5 din Strada Metropolitiei, care casă a fost a văduvei protopopese >Ana Crișan<, decedată în Blaj la 3 Iunie 1931.

Garanția pentru a putea lua parte la licitație se fixează la 5.000 Lei în numerar.

Asupra ofertelor de licitație decide Veneratul Capitlu Mitropolitan.

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

5. Secret absolut asupra depunerilor;

6. Oricine poate depune pentru sine ori pentru altă persoană și poate dispune după dorință de sumele depuse. Ori câți membri într'o familie, pot avea fiecare câte un libret;

7. Soțul și soția pot condiționa ridicarea depunerilor, asigurându-și banii economisiți după cum voiesc;

8. Libretul de depunere este ca și un cec, la vedere; oricare oficiu poștal din țară plătește la prezentare sume până la 2.000 lei;

9. Orice sumă se poate ridica din depuneri la Centrala Cassei, fără deosebire, ori când s'ar fi făcut depunerea;

10. Oficiile poștale restituie sumele cari trec de 50.000 lei, în termen cel mult de 45 zile dela cererea de retragere.

Sub 50.000 lei în termen mai scurt.

Termenele se pot micșora în cazuri de urgență.

11. Formalitățile pentru depuneri sau restituiri sunt foarte rapide și cu totul simple;

12. Nu se plătesc taxe sau timbre nici la depuneri, nici la restituiri.

Costul unui libret e 5 lei.

Cea mai mică depunere pe libret e de 50 lei.

Sub 50 lei depunerile se fac pe foi de economii cu timbre speciale.

Cassa Generală de Economii din București este o Instituție publică autonomă garantată de Stat, fondată în 1881.

Dobânda 4 1/2 % scutită de impozite, egală cu 6 %.

Date fiind înlesnirile, foloasele și garanția solidă pe care o dă Cassa Generală de Economii din București, îndemnăm preoțimea și dascălimea noastră să facă propagandă și să îndrumeze economiile românești la această Instituțiune națională, cu o atât de mare încredere și bună reputație.

Informațiuni în cauză se pot lua la Administrația Centrală Capitulară în zilele de lucru între orele 11—12.

Blaj, din ședința capitulară ținută în 8 Octomvrie 1932.

(107) 2—2

Iacob Popa s. p.
canonic prepozit

Mulțumită

Către

On. Prima Ardeleană, Societate Anon. de Asigurări Generale CLUJ

Subsemnata văd. lui Lipovan Teofil, fost notar în comuna Lopadia Nouă, plasă Aiud, prin aceasta aduc, atât în numele meu cât și a celor 3 orfani minori, cele mai sincere mulțumiri pentru achitarea promptă a sumei de 200.000, (Două sute mii) Lei, valoarea polițelor de asigurare No. 12720 și 14469. Această mulțumire sinceră Vă rog să o aduceți la cunoștința tuturor prin publicare în presă. — Prin primirea sumei de asigurare familia mea a primit ajutor însemnat și neuitat, în timpul de azi când nimeni nu achită un singur ban. — Primiți, Vă rog, cele mai sincere mulțumiri, și semnez Aiud, la 13 August 1932. Cu toată stima Văd. Maria Lipovan m. p. — În fața noastră Dr. Ștefan Oniga m. p. Dir. Pref. Alba; Iancu Sabin m. p.